

рендної демократії, скерованих на забезпечення найсприятливішого конституційно-правового режиму для безпосередньої реалізації народного суверенітету та публічної влади територіальних громад на референдумах

Монографія М. В. Оніщука має й серйозне практично-прикладне значення, оскільки у ній, в якості Додатку, вміщений законопроект «Про всеукраїнський референдум», розроблений за ініціативи М. В. Оніщука в 2009-2010 роках на виконання завдань, покладених на Міністерство юстиції України. Більшість положень цього Законопроекту були враховані в законопроекті про всеукраїнський референдум, внесений на розгляд парламенту н.д. Д. Ю. Шпенювим (реєстр. № 6278 від 29.04.10) та проголосований 3 червня 2010 р. у першому читанні.

Узагальнюючи, слід висловити високу оцінку рецензованій монографії М. В. Оніщука «Референдна демократія: проблеми конституційної теорії та практики» та висловити переконання в її важливості для науковців, викладачів, аспірантів, магістрів, студентів і всіх, хто цікавиться актуальними проблемами теорії та практики сучасного конституційного права України.

О. В. ПЕТРИШИН

Олександр Віталійович Петришин, доктор юридичних наук, професор, академік АПРН України, Віце-президент АПРН України, завідувач кафедри Національної юридичної академії України ім. Ярослава Мудрого

НОВАТОРСЬКА НАУКОВА РОБОТА В СФЕРІ ТЕОРІЇ ПРАВА*

Найважливішим питанням реформування державно-правових інституцій України є реформування національного права в контексті забезпечення його дієвості та ефективності. Вирішення цієї проблеми вимагає адекватного дослідження питань праворозуміння, правового регулювання, джерел права, правотворчості, ролі права в досягненні компромісу та вирішенні правових конфліктів, правової культури та правового нігілізму, з метою наповнення вітчизняної юридичної науки новими ідеями в цій сфері.

Незважаючи на підвищений інтерес юридичної науки до ряду проблем ефективності права та правового регулювання, відчувається недостатність в їх науковому та правовому забезпеченні, є гостра потреба у виданнях, що мають теоретичні, методологічні та практичні засади розуміння і вдосконалення дії права та ефективності правового регулювання. З огляду на це, принципового значення набуває необхідність наукового вивчення питань теорії та методології дії права. Відповідні наукові дослідження проблематики дії права мають повною мірою забезпечити формування дієвого та ефективного права. У цьому плані колективна монографія «Дія права: інтегративний аспект» (відп. ред. Н. М. Оніщенко), не маючи аналогів у вітчизняній юридичній науці, комплексно розкриває проблематику теоретичного розуміння дії права та питання практичної реалізації дії права в сучасних умовах.

Зазначена монографічна робота розв'язує низку науково-правових проблем дії права та є першим науково-правовим дослідженням в Україні пострадянської доби, яка присвячена вивченню проблем теорії та практики дії права.

Науковою новизною і здобутком авторів монографії є те, що вперше у вітчизняній юридичній науці здійснено всебічний аналіз теоретико-правового та практичного аспектів дії права, зокрема таких питань як розуміння права та аналіз дії права, методологічні засади правового регулювання і правового впливу, теоретичні основи джерел права, вдосконалення правотворчості, встановлення ролі права в досягненні компромісу та вирішенні правових конфліктів, проблематика захисту прав і свобод людини у сфері дії права, співвідношення права, правового нігілізму та правової культури. Ключовою та новаторською особливістю монографічного дослідження є те, що в роботі авторами зроблено спробу дослідити питання дії права як багатоаспектної проблеми в контексті теоретичних, практичних та методологічних засад.

Монографічне дослідження ґрунтується на аналізі праць вітчизняних та зарубіжних учених, а також спирається на досить значну теоретичну джерельну базу та нормативно-правовий масив, на підставі чого авторами надаються аргументовані логічні висновки, створюється власна система основних понять і категорій, надається їх значення. Дослідження проведене на основі знань теорії права, філософії та філософії права, наукового доробку провідних вітчизняних та зарубіжних вчених, здобутків інших галузей науки.

Сформульовані в рецензованій роботі положення і наукові висновки також мають важливе практичне значення, оскільки вони обґрунтовані на базі аналізу практики правотворчості, дії права та правового регулювання, а також підкріплені аналізом наукових джерел.

Безумовний науковий інтерес у монографічній роботі становлять обґрунтовані авторські підходи до характеристики явища дії права, з одного боку, як фактору забезпечення мети правового регулювання суспільних відносин, а з іншого боку, як основи розбудови правової держави. Окрім того, новаторським у науковому плані є дослідження питань права в контексті сучасних теорій праворозуміння, а також права у його вузькому та широкому розумінні, ідей природного права та меж його дії. Окремо слід позитивно відзначити спроби авторів

© О. В. Петришин, 2010

* Рецензія на кн.: Дія права: інтегративний аспект: Монографія / Відп. ред. Н.М. Оніщенко. – К.: Юридична думка, 2010. – 360 с.

розв'язати з теоретичного та практичного боку питання ролі права в досягненні компромісу та вирішенні правових конфліктів; вдосконалення правотворчості та підвищення рівня правової культури як фактору забезпечення дії права.

Таким чином, підсумовуючи вищевикладене, слід відзначити, що рецензована наукова праця є самостійним науковим дослідженням питань теорії, практики та методології дії права й ефективності правового регулювання. Наведені у роботі практичні пропозиції є інструментом підвищення якісного рівня права та ефективності правового регулювання.

Позитивно оцінюючи проведене дослідження, разом з тим відзначимо, що сьогодні є потреба глибше досліджувати й використовувати наукові здобутки та практичний досвід європейських держав у сфері теоретичного розуміння дії права та його практичного вдосконалення. Це є важливим для подальшого вдосконалення вітчизняного законодавства та механізмів реалізації права в контексті курсу України на європейську інтеграцію та поглиблення міжнародної співпраці, що потребує гармонізованого правового регулювання суспільних відносин. Звичайно, висвітлити всі аспекти досліджуваної проблеми в одному виданні неможливо, тому зазначене зауваження не впливає на високий науково-практичний рівень монографії.

З огляду на високий науковий і практичний рівень монографічної роботи та серйозний науковий потенціал і актуальність досліджуваної проблематики, сподіваємось на продовження авторами монографії наукових досліджень питань дії права, що матиме важливе як теоретичне, так і практичне значення в умовах переходу українського суспільства до демократичного способу життя, ствердження засад правової та соціально-орієнтованої держави, формування громадянського суспільства.

О. Г. МУРАШИН

Олександр Геннадійович Мурашин, доктор юридичних наук, професор, Заслужений юрист України, директор Інституту права та суспільних відносин Відкритого міжнародного університету розвитку людини «Україна»

РЕЦЕНЗІЯ

на збірник матеріалів конференції
«Актуальні проблеми правотворення в сучасній Україні»*

Сучасний стан розвитку суспільних відносин в Україні характеризується стрімкими перетвореннями та змінами, які, у свою чергу, потребують нормативно-правового регулювання на законодавчому рівні. Сьогодні Україна стоїть перед необхідністю проведення фундаментальних реформ у різних сферах, зокрема, правовій, політичній, соціальній, економічній, результатом яких має стати забезпечення оптимального функціонування суспільства, зокрема, покращення соціальних стандартів, прискорення реалізації євроінтеграційних прагнень тощо. При цьому, особлива роль відводиться правотворчості, яка покликана максимально повно відповідати назрілим потребам суспільного розвитку, його об'єктивним закономірностям, бути науково обґрунтованою і використовувати досягнення науки та практики.

Нещодавно вийшов друком збірник матеріалів науково-практичної конференції «Актуальні проблеми правотворення в сучасній Україні», яка проходила в Київському університеті права НАН України. Зміст збірника матеріалів конференції та її проблематика, послідовність викладу матеріалу дають змогу поглибити знання з питань правотворення в сучасних умовах державно-правової реформи та отримати чітке уявлення про теоретико-правові та методологічні проблеми правотворення, проблеми правотворення в окремих сферах конституційного, цивільного, господарського, кримінального та інших галузей права, проблеми реалізації норм міжнародного права в національному законодавстві України.

У збірнику матеріалів автори послідовно доводять думку, що без докорінних змін у системі законодавстві України неможливий подальший розвиток держави та суспільства, у напрямку формування громадянського суспільства та розбудови правової держави в цілому. Більше того, започатковані в державі соціально-економічні перетворення, правова, судова та адміністративна реформи мають базуватися на сучасних методологічних і теоретичних засадах державотворення та правотворення, тобто потребують наукового обґрунтування. У зв'язку з цим значно збільшується роль і значення для розвитку держави і права наукових розробок проблем сутності, природи та значення інститутів правоутворення, правотворчості та законодавчої діяльності в контексті забезпечення верховенства права.

Отже, збірник матеріалів конференції, до якого ввійшли праці провідних вчених та молодих науковців, є значним здобутком вітчизняної юридичної науки та буде цікавим і корисним для студентів, викладачів, юристів-практиків.